

μουσικής

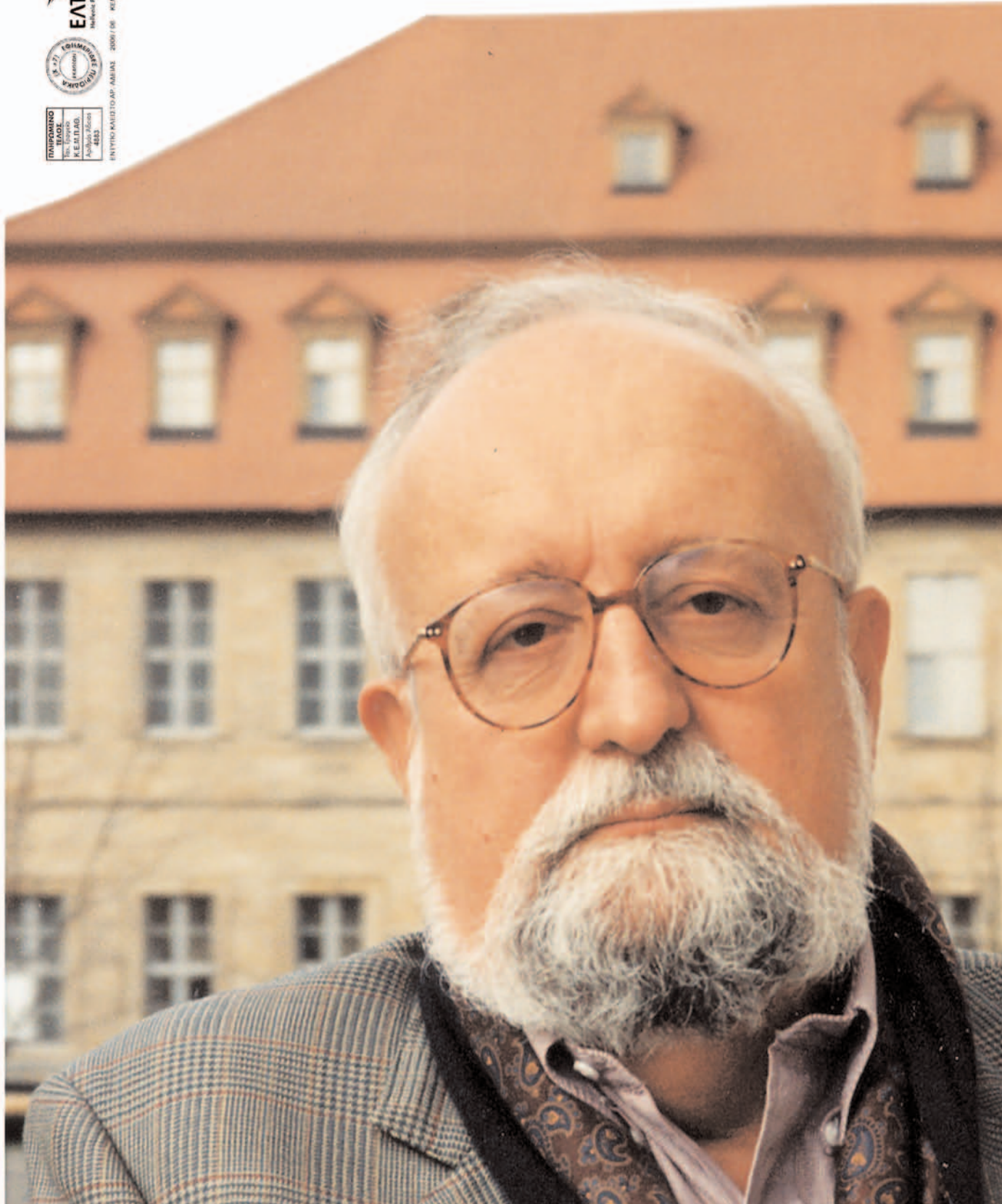
ΠΟΛΥΤΟΝΟ ✓

ΤΕΥΧΟΣ 35 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2009 0,01€ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ • ΚΩΔ. 7016

**K
r
z
y
s
z
t
o
f

P
e
n
d
e
r
e
c
k
i**

Ιδιοκτήτης
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ
Βασ. Σοφίας & Κόκκαλη,
115 21 Αθήνα,
Τηλ./ fax: 210 - 72 56 607

Συντακτική ομάδα

Εκδότης
Κωνσταντίνος Α. Λυγνός*
Δημοσιογραφική έρευνα
Λεωνίδας Κανάρης*
Συντονισμός ύλης
Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*
Τεχνική επεξεργασία
Ελένη Σκάρκου*
Καλλιτεχνική επιμέλεια
Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*
Ελένη Σκάρκου*
Υπεύθυνη οικονομικών & επικοινωνίας
Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*

Μόνιμοι συνεργάτες

Έφη Αγραφιώτη
Γεωργία Καλοδίκη
Άση Κονδυλίδου
Χρήστος Μητσάκης
Αλέξανδρος Μούζας*
Μαριλού Πολυμεροπούλου
Νίκος Ροδίτης
Λορέντα Ράμου
Θωμάς Ταμβάκος*

Συνεργάτες τεύχους

Αντώνης Αντωνόπουλος,
Κωστής Δεμερτζής,
Γιώργος Μονεμβασίτης,
Αλέξιος Σαββίδης,

Εξώφυλλο

Ελένη Σκάρκου
Φωτογραφικό υλικό

Αρχαία: Schott music,
Χάρη Μπίλιου

Γλωσσική επιμέλεια

Μίρκα Κακαδέλλη, Λεωνίδας Κανάρης*,
Φανή Κοσώνα*,
Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*,
Γιώργος Χατζημυχαλάκης*

Γραμματεία

Ν. Μεταξά 29, 104 39 Αθήνα
Τηλ./ fax: 210 - 88 24 983,
Email: lkanaris@otenet.gr

Συνδρομές - Διαφημίσεις

Χανιώτου 17, 154 52 Ψυχικό
Μ.Χ. Κριθαρά Τηλ.: 210 - 67 13 086

Υπεύθυνος Οικονομικών

Αλέξανδρος Μούζας*

Νομικός Σύμβουλος:

Κατερίνα Συγγενιώτου

Εκτύπωση - Παραγωγή

ΦΩΤΟΛΙΟ & ΤΥΡΙΚΟΝ Α.Ε.

Δημαράκη 20, 11855 Αθήνα
Τηλ. 210 3470808, e mail: fotolio@typicon.gr

(* μέλη της Ε.Ε.Μ.)

Η αναδημοσίευση κειμένων και υλικού επιτρέπεται μόνον κατόπιν αδείας της Συντακτικής Ομάδας ή του Δ.Σ. της Ε.Ε.Μ

Τα άρθρα του περιοδικού δεν εκφράζουν υποχρεωτικά τις απόψεις του Δ.Σ. της Ε.Ε.Μ. Οι επιλογές του περιοδικού αποστέλλουν ευθύνη της Συντακτικής Ομάδας. Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν απόψεις των συντακτών τους.

Σ' αυτό το τεύχος

4. + θεσις

6. Ημερολόγιο

9. Εκδηλώσεις εξωτερικού

11. Ειδήσεις - Σχόλια

19. Μουσική επικαιρότητα

20. George Perle: Αφιέρωμα

22. Μουσικά θέματα

24. Ι. Ξενάκης: χρονολόγιο

28. Krzysztof Penderecki

34. Μουσικές εκδόσεις

36. Οργανολογίες

40. Λόγια απλά

42. Ελεύθερο βήμα

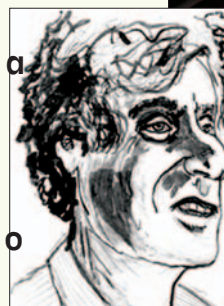
43. Σεμινάρια - Διαγωνισμοί

45. Επιστολές - Ανακοινώσεις

47. Βιβλιοπαρουσίαση

49. Μουσική τεχνολογία

53. Οπτικές ακροάσεις

Καλοκαιριάτικη μουσική

Θερινή Ακαδημία Μουσικής Παξών, 18ο Φεστιβάλ Ναυπλίου, 3ο Διεθνές Φεστιβάλ Ρόδου, 10ο Φεστιβάλ Γ. Α. Παπαϊωάννου στην Καβάλα, «Χωροτεχνίες» στη Νάξο και 30ο Φεστιβάλ Μανόλη Καλομοίρη στη Σάμο. Όπερα στην Ερμούπολη της Σύρου, θρησκευτική μουσική στην Πάτμο, jazz στη Ζάκυνθο, αναγεννησιακή μουσική στο Ρέθυμνο. Φεστιβάλ Κέρκυρας και Ionian Concerts. Και πάρα πολλά ακόμα που δεν έχουμε χώρο να τα αναφέρουμε. ...Ιούνιο και Ιούλιο ο Πολιτισμός "πάει εξοχή"... είχαμε γράψει στο πέμπτο μας τεύχος, τον Ιούλιο του 2004.

Πέντε χρόνια αργότερα μπορούμε να το επαναλάβουμε, βλέποντας παράλληλα τί έχει αλλάξει: περισσότερες διοργανώσεις, μεγαλύτερες διάρκειες (η σαιζόν αρχίζει μέσα Ιουνίου και τελειώνει τέλος Σεπτεμβρίου), καλύτερα και πιο στοχευμένα προγράμματα. Επιπλέον, όλο και περισσότερα φεστιβάλ περνούν το όριο της δεκαετίας, κάτι που μας επιτρέπει πλέον να τα αντιμετωπίζουμε ως θεσμούς.

Αφήσαμε τελευταία την συγκυρία: Η τρέχουσα οικονομική δυσπραγία θα μπορούσε να γίνει αφορμή να ακυρωθούν ή να σταματήσουν πολλές διοργανώσεις. Είναι λοιπόν πολύ θετικό - και ελπιδοφόρο - το ότι συνεχίζουν χάρις στο μεράκι και τη γνώση των διοργανωτών, την εμπιστοσύνη των τοπικών κοινωνιών και το ενδιαφέρον τού κοινού. Είναι ακόμα θετικότερο το ότι «τα λεφτά δεν είναι πάντα αλλού». Μερικές φορές μπορεί να διατεθούν και για κάτι που αξίζει.

Στις επόμενες σελίδες μας διαβάστε για μερικά από αυτά, βρείτε τα υπόλοιπα στο Internet ή στα Κυριακάτικα ένθετα, βάλτε τα αν μπορείτε στο πρόγραμμά σας και περάστε καλά.

Τελικά, μας αρέσει το ελληνικό καλοκαίρι !

Η Συντακτική Ομάδα

Επιμέλεια - Σύνταξη: Κ. Α. Λυγνός

Φεστιβαλικά «Προανακρούσματα»

Από φίλο του περιοδικού λάβαμε δύο κείμενα του Γιώργου Μονεμβασίτη σχετικά με το Ελληνικό Φεστιβάλ, τα οποία αναρτήθηκαν ως «Προανακρούσματα» στο ηλεκτρονικό περιοδικό του «Ηριδανού». Τα αναδημοσιεύουμε, γιατί θεωρούμε ότι με λιτό και σύντομο τρόπο θέτει - σχεδόν δύο χρόνια πριν - κάποια ζητήματα γύρω από το Ελληνικό Φεστιβάλ που τώρα πια έχουν γίνει πολύ εμφανή:

Διαδικτυακό Πολιτιστικό Περιοδικό «Ηριδανός».

Τεύχος 11 - Καλοκαίρι 2007 «Προανάκρουσμα»

Όταν ανακοινώθηκε η τοποθέτηση του Γιώργου Λούκου επικεφαλής του Φεστιβάλ Αθηνών, χαρήκαμε γιατί (ελπίσαμε ότι) επιτέλους θα καθόριζε τις τύχες του ιστορικού θεσμού, κάποιος με εγνωσμένες διοικητικές ικανότητες και ταυτόχρονα επίγνωση του διεθνούς καλλιτεχνικού ιστού. Δεν του κρατήσαμε κακία, όταν πέρυσι, με την ανακοίνωση του προγράμματος, διαπιστώσαμε μια σαφή εύνοια προς τις τέχνες του θεάτρου και του χορού, με αντίστοιχη μειοδοσία - σε σχέση με τα μέχρι τότε δεδομένα - στην τέχνη των ήχων. Την περίοδο χάριτος την εδικαιούτο και δεν του την αρνηθήκαμε. Όταν όμως πληροφορηθήκαμε τα προγράμματα των εκδηλώσεων του 2007, διαπιστώσαμε ότι και τούτη τη χρονιά η μουσική ήταν αδικημένη.

Για να τεκμηριώσουμε το χαρακτηρισμό μας αυτό, συγκρίναμε τα νέα προγράμματα του Φεστιβάλ, με εκείνα προηγούμενων χρόνων. Αυτών μάλιστα που προηγήθηκαν του 1991. Οι συγκρίσεις - πάντοτε στον τομέα της μουσικής - για το παρελθόν αποδείχτηκαν δοξαστικές και ουχί για το παρόν.

Γιατί πριν το 1991; Μα απλούστατα επειδή τότε δεν υπήρχε το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, επομένως το Φεστιβάλ «έπαιζε χωρίς αντίπαλο». Ενώ τώρα που υπάρχει το Μέγαρο Μουσικής, το Φεστιβάλ μοιάζει να μην θέλει - ή να μην μπορεί - να το ανταγωνιστεί, ως οφείλει. Ή ακόμη να το συμπληρώσει. Μια εξήγηση για αυτό από την ηγεσία του Φεστιβάλ, είναι οπωσδήποτε αναγκαία.

Τεύχος 12 - Φθινόπωρο 2007, «Προανάκρουσμα»

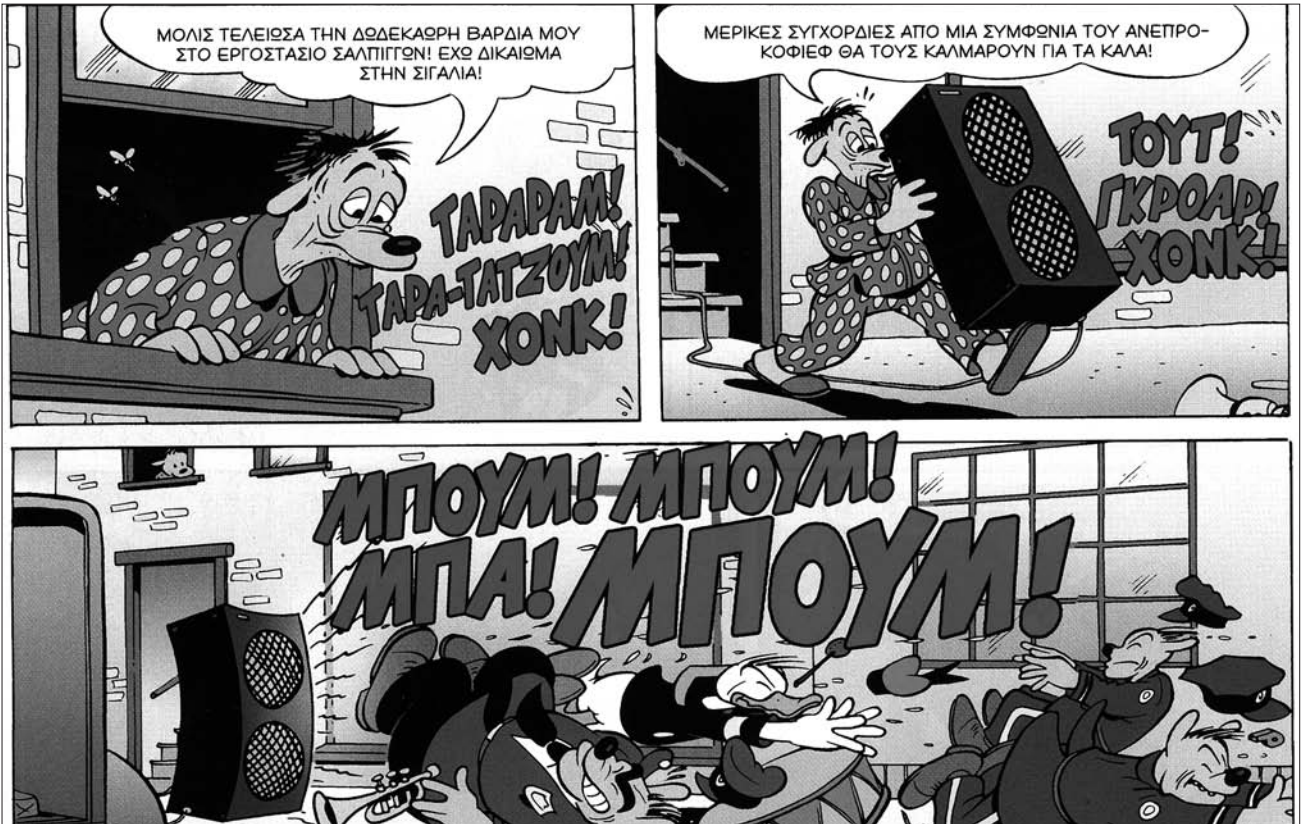
Το ανανεωμένο, υπό τον Γιώργο Λούκο, Ελληνικό Φεστι-

βάλ (Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου) περάτωσε τη δεύτερη περίοδό του. Πολλά περί αυτού λέγονται, γράφονται αλλά και θρυλούνται. Εν πολλοίς θεωρείται επιτυχημένο. Από ποιους όμως; Μήπως η επιτυχία αυτή δεν είναι πραγματική στο σύνολό της αλλά «κατασκευάσμα», μερικώς, των πολυδύναμων - ου μη και παντοδύναμων - ΜΜΕ; Μας ξενίζει ο υπερβάλλων ζήλος ομάδας δημοσιογράφων να παρουσιάζουν άπαντα τα σχετικά τεκταινόμενα σχεδόν αγιοποιημένα. Ιδού μικρή αναφορά αποδεικτική του μη πειστικού: Αμέσως μετά τη λήξη των εκδηλώσεων της περσινής χρονιάς, στις 7 Αυγούστου συγκεκριμένα, δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» έρευνα με απολογιστικό χαρακτήρα και τίτλο «10 άνθρωποι της τέχνης για το Ελληνικό Φεστιβάλ».

Τουλάχιστον αξιοπερίεργο είναι το γεγονός ότι ουδείς από τους 10 αυτούς ανθρώπους της τέχνης - τώρα βεβαίως πως κατονομάζεται άνθρωπος της τέχνης ο κ. Νίκος Λιακόπουλος, ιδιοκτήτης της γνωστής ταβέρνας «Λεωνίδα» του Λιγουριού, αποτελεί άλλου είδους αξιοπερίεργο - υπηρετεί τη μουσική, ή προέρχεται από αυτήν ή πρόσκειται τέλος πάντων σε αυτή. Όλοι έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με το θέατρο και το χορό, τέχνες αναμφίβολα ευνοημένες από το νέο καθεστώς. Φυσικό επομένως είναι να εγκωμιάζουν. Κάποιοι μάλιστα εμφανίζονται χωρίς γνώση ή μνήμη, μιας και επαινούν τη χρήση νέων χώρων - κάτι που με έμφαση συνεχίστηκε και φέτος. Πού ζούσαν όλοι αυτοί όταν ο Μπομπ Ουίλσον και ο Φίλιπ Γκλας παρουσίαζαν τα θεσπέσια Ουράνια τέρατά τους (στην Πειραιώς επί θητείας Θάνου Μικρούτσικου τους θυμίζουμε), ή όταν απολαμβάναμε βραδιές μουσικής και ποίησης, ή ποίησης και μουσικής, αν κάποιοι επιθυμούν, σε χώρους εκτός των παραδοσιακών του Φεστιβάλ; (Στην Πνύκα συνέβη αυτό).

Οι περί νέων χώρων τυμπανοκρουσίες μάλλον φαιδρές μοιάζουν. Μας ξένισε επίσης η άρνηση του διευθυντή του Φεστιβάλ να προβεί στον καθιερωμένο - και υποχρεωτικό - πλήρη απολογισμό των πεπραγμένων της περσινής χρονιάς. Η δικαιολογία μοιάζει έωλη: «Γιατί αξιολογότερες παραστάσεις δεν είχαν πληρότητα». Δεν έχουν συνειδητοποιήσει φαίνεται εκεί, ότι το Φεστιβάλ δεν είναι για λίγους και εκλεκτούς, αλλά για όλους. Για έναν απλούστατο λόγο: Όλοι μας το πληρώνουμε.

Γιώργος Μονεμβασίτης

ότι παρά τις επανειλημμένες υποσχέσεις του Υπουργείου, δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες χρηματοδότησης της οριζόντιας δράσης των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, συμπεριλαμβανομένων των συνδρομών στα ηλεκτρονικά περιοδικά για την τριετία 2009-2011.

Ο ΣΕΑΒ συγκεντρώνει υπογραφές για άσκηση επιπλέον πίεσης προς το Υπουργείο, ώστε να ολοκληρωθούν το ταχύτερο οι διαδικασίες, ζητώντας άμεση εξασφάλιση της χρηματοδότησης και υπογραφή των συμβάσεων. Επισκεφθείτε την παρακάτω ιστοσελίδα για να ενημερωθείτε και να υπογράψετε: <http://www.heal-link.gr/>

«Μουσική της καρδιάς»

Δημοσιεύτηκαν πρόσφατα στην ιστοσελίδα του BBC τα αποτελέσματα έρευνας σύμφωνα με την οποία η ακρόαση κατάλληλης μουσικής μπορεί να χαλαρώσει τους κτύπους της καρδιάς και να μειώσει την αρτηριακή πίεση. Οι ίδια έρευνα ισχυρίζεται ότι η οπερατική μουσική με έντονες διακυμάνσεις έντασης (πολλά crescendi και diminuendi), είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική στην αποθεραπεία ασθενών που έχουν υποστεί εγκεφαλικά. Μουσική με γρήγορο τέμπο και αυξανόμενη ένταση αυξάνει τους παλμούς της καρδιάς, επιταχύνει την αναπνοή και ανεβάζει την πίεση, ενώ μουσική σε αργό τέμπο και diminuendi έχει τα αντίθετα αποτελέσματα. Ιδιαίτερα ευεργετικό ρόλο (πιθανά λόγω της παρουσίας της ανθρώπινης φωνής;) μοιάζει να έχει η οπερατική μουσική.

Τα παραπάνω επιβεβαιώθηκαν και από τα πειράματα της ομάδας του καθηγητή Luciano Bernardi στο Πανεπιστήμιο της Ραβία, όπου μελετήθηκαν οι σωματικές αντιδράσεις 24 υγιών εθελοντών από την ακρόαση δημοφιλών μουσικών κομματιών του ρεπερτορίου (Ένατη του Beethoven, J. S. Bach, αριές Verdi και Puccini κ.α.).

Όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα η μουσική να χρησιμοποιείται «ολιστικά» σε πολλά νοσοκομεία της Βρετανίας, καθώς σύμφωνα με τους ειδικούς «δεν είναι μόνο ότι έχει ελάχιστο κόστος, αλλά επίσης παράγει παρατηρήσιμα αποτελέσματα». «Η δύναμη της μουσικής είναι απλώς απίστευτη, προσθέτει η Diana Greenman, Γενική Διευθύντρια του προγράμματος «Music in Hospitals».

Humoresque: «Η Μελωδία της ευδαιμονίας»

Η παράδοση του Ντίσνευ, εξαρχής στηρίχτηκε στις παραφράσεις γνωστών λέξεων, φράσεων και νοημάτων. Για παράδειγμα, η πρώτη μεγάλη (μουσικο-εικονική) κινηματογραφική επιτυχία με τον Μίκυ Μάους, το Ατμόπλοιο Γουίλλυ (Steamboat Willie, 1928) ονομάστηκε με βάση την παράφραση ενός τίτλου ταινίας του Μπαστέρ Κήτον: Steamboat Bill Jr, της ίδιας χρονιάς.

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον στα ευρωπαϊκά εικονογραφημένα. Να θυμίσουμε τα ονόματα λογοπαίγνια που συνεχώς επινοεί ο Ρενέ Γκοσινί, αλλά και τις δεκάδες ανάλογες ατάκες με τις οποίες ο ίδιος γεμίζει τις σελίδες του Αστεριξ, του Λούκυ Λουκ και φυσικά του Ιζνογκούντ (is-no-good).

Σήμερα είναι πλέον κοινόχρηστη και στα κόμικς του «φρανσαιζ» Ντίσνευ. Έτσι, για παράδειγμα, στο ΚΟΜΙΞ 209 (Νοέμβριος του 2005), ο «Φρίξος Κουμπούρας» δίνει διάλεξη στο «Κολέγιο του Χάλβαρντ» (σελ. 37). Τίποτα, όμως, δεν φτάνει την επιτυχία της ελληνικής απόδοσης του καρέ της σελ. 34 του ίδιου τεύχους: «Μερικές συγχορδίες από μια Συμφωνία του Ανεπροκόφιεφ θα τους καλμάρουν για τα καλά».

Για την επισήμανση:
Κωστής Δεμερτζής

μουσικά έργα
και
θεωρίες
του
Ι. Ξενάκη

Ολοκληρώνοντας το αφιέρωμα στον Ιάννη Ξενάκη, δημοσιεύουμε ένα χρονολόγιο μουσικών έργων και θεωριών. Ο Ξενάκης ήταν από τη φύση του άνθρωπος με περιέργεια για όλα: για τον ήχο, τη φύση, τις τεχνολογικές εξελίξεις, τη φιλοσοφία, τα μαθηματικά, τη λειτουργία του νου κλπ. Ήθελε να βρούμε τις βαθύτερες αιτίες για όλα και μετά να τις εφαρμόζει στη μουσική του. Η αναζήτηση των πρωταρχικών όρων και η τάση για καθολικότητα, αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά της δουλειάς του.

Στα θεωρητικά του κείμενα της δεκαετίας του '60, η θεωρία των συνόλων ερήνησε στη θεωρία των ομάδων και εκφράστηκε με τα έργα που την υλοποιούν, ενώ από το 1980 η θεωρία των κοσίνων βάζει σε πρώτο πλάνο την καθολικότητα. Η αναζήτηση των ελάχιστων απαραίτητων αρχών, ξεκινά από τη θεωρία των πιθανοτήτων (1956) και εν συνεχεία περνά στην στοχαστική του Markov. Αποτελέσματα αυτής της πορείας είναι το πρόγραμμα ST (stochastique) της δεκαετίας του 1960 και αργότερα, στη δεκαετία του 1990, το GENDYN (Génération dynamique du son: δυναμική γένεση του ήχου). Όραμά του η «αυτογένεση της μουσικής»: η δημιουργία της εκ του μηδενός, μέσω ενός αυτορρυθμιζόμενου συστήματος.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι είναι πρακτικά αδύνατο να ξεχωρίσουμε επακριβώς «περιόδους» ή «θεωρίες». Θα ήταν σα να θέλουμε να βρούμε την ακριβή ημερομηνία που αρχίζει η περίοδος Baroque, ή τελειώνει ο ρομαντισμός. Εντελώς συμβατικά και χάριν ευκολίας, μπορούμε να χωρίσουμε την δημιουργική ζωή του συνθέτη σε τέσσερις περιόδους: 1947 - 1953, 1953 - 1962, 1963 - 1977 και 1978 - 1997. (Ο Ξενάκης πεθαίνει το 2001).

1947- 53: Πρώιμα έργα - «Μπαρτοκικό» σχέδιο

Έξι τραγούδια (1950-51, pf), Διπλή Ζυγιά (1951 ή 52, vl, vc), Ζυγιά (1952, sopr, fl, pf), Τρία ποιήματα, Η περισσότερα

Ειρήνη, Σταμάτης Κατωτάκης, Αναστενάρια¹: Πομπή στα καθαρά νερά (1952, μικτή χορ., ανδρ. χορ., orch), Αναστενάρια: Θυσία (1953, orch).

1953 - 70: Έμφαση στην αταξία, την ασυνεχία και τη μη περιοδικότητα.

1956 - 65: Απόπειρα θεμελίωσης της μουσικής (φιλοσοφία, τονικές δομές, μαθηματικά)

1956: Ο πιθανοτικός λογισμός ως μέθοδος ελέγχου των ηχητικοτήτων και της σύνθεσης εν γένει. / 1957: Μουσική δημιουργία ex nihilo ή με τις ελάχιστες αρχικές παραδοχές - τυποποίηση της σύνθεσης. / 1961: Στα πλαίσια της τυποποίησης, ο Ι. Ξ. εισάγει τους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές και τον αυτοματισμό για πρώτη φορά στη μουσική, με σκοπό τη δημιουργία. / 1961: Εισαγωγή της συμβολικής λογικής (θεωρία συνόλων). / 1963-64: Η συμβολική λογική οδηγεί στη θεωρία των ομάδων. / 1964-65: Χρήση της θεωρίας των ομάδων (σύνολα στοιχείων που διαθέτουν δομή ομάδας).

1953 - 57: Πιθανοτικός λογισμός - Μάζες ήχου (μοντέλο του ήχου)

Μεταστάσεις (1953 - 54, orch (61)), Πιθοπρακτά² (1956, 46 εγγ., 2 tb, perc), Αχορρίψεις (1957, 21 οργ.).

1957 - 62: Συγκεκριμένη μουσική (ηλεκτροακουστική³) Διαμορφώσεις (1957, μαγν/ταινία), Concret PH (1958, μαγν/ταινία), Αναλογικό Β (1959, μαγν/ταινία), Orient-Occident (1960, μαγν/ταινία), Bohor (1962, μαγν/ταινία). [Vasarely (1960), Formes rouges (1961): έχουν αποσυρθεί από τον συνθέτη]

Στοχαστική Markoff (πιθανοτικός λογισμός) Συρμός (1959, 18 ή 36 εγγ.) Αναλογικό Α (1959, 9 εγγ.)

Θεωρία παιγνίων
Duel (1959, orch/H2 (56)), Στρατηγία (1962, orch/H2 (82)).

Ελεύθερη στοχαστική - Αυτοματισμός - Αξιωματικοποίη-

**Για την πλειοψηφία των μουσικόφιλων, αλλά και των ειδικών,
ο Penderecki είναι ένας από τους συνθέτες
που όπως, ο Boulez, ο Stockhausen, ο Cage και ο Ξενάκης,
εκτοξεύτηκε στην κορυφή,
την εποχή της παντοκρατορίας της διεθνούς πρωτοπορίας.
Ακόμα και σήμερα, έργα του εκείνης της εποχής,
όπως το «Threnody for the Victims of Hiroshima» και το «De Natura Sonoris»,
αποτελούν σημεία αναφοράς στην ιστορία της μουσικής του 20ου αιώνα
και αντιμετωπίζονται με ανάλογο πνεύμα στα βιβλία,
στις πανεπιστημιακές τάξεις ανάλυσης και στα σεμινάρια σύνθεσης.
Λιγότερο γνωστή παραμένει η μετέπειτα πορεία του
και τα πολύ περισσότερα έργα που γράφτηκαν από τότε.
Είναι γεγονός, ότι η μετέπειτα «στροφή» του επικρίθηκε έντονα από πολλούς,
ενώ άλλοι είδαν μία φυσική εξέλιξη της ροής των πραγμάτων.
Αυτό που μάλλον είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση είναι η βαθιά γνώση,
η τεχνική, η μουσικότητα, αλλά και η εξαιρετική αισθητική που διαπερνάει
ολόκληρο το έργο του, ανεξάρτητα από το ιδίωμα στο οποίο είναι γραμμένο.**

*Η συνέντευξη δόθηκε με την ευκαιρία της συναυλίας που πραγματοποιήθηκε
στο Μέγαρο Μουσικής, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών.*

Κ. Λ. Μπορείτε να μας πείτε λίγα λόγια για τις πρώτες σας εμπειρίες στη μουσική;

Κ. Ρ. Ήμουνα τυχερός. Μεγάλωσα σε μία μικρή πόλη κοντά στην Κρακοβία. Ο πατέρας μου, αν και ερασιτέχνης (το επάγγελμά του ήταν δικηγόρος) ήταν παθιασμένος μουσικός. Έπαιζε κάθε μέρα πιάνο και βιολί, και σε πολύ μικρή ηλικία (ίσως στα έξι ή τα επτά) με έπεισε να αρχίσω να παίζω, πρώτα πιάνο και μετά βιολί. Ύστερα από ένα χρόνο - ίσως και λιγότερο - άρχισα να συνθέτω. Θυμάμαι ότι ήμουνα οκτώ όταν έγραψα το πρώτο μου κομμάτι για τα γενέθλια του παππού μου, μία πολωνέζα.

Συνέχισα να συνθέτω ενώ παράλληλα μελετούσα το βιολιστικό ρεπερτόριο του 19ου αιώνα, βιρτουόζικα κομμάτια τα οποία λάτρευα. Σχεδίαζα να γίνω βιολιστής και επειδή στην πόλη μας δεν ήταν εύκολο να βρούμε τις νότες και τις ασκήσεις (το '39 στον Πόλεμο είχαμε χάσει τα πάντα), άρχισα να συνθέτω δι-

κές μου ασκήσεις για να έχω να μελετώ.

Στα δεκαεπτά μου, ο πατέρας μου με έστειλε στην Κρακοβία για να αποφασίσω τι θα κάνω. Σκεπτόμουν αν θα γίνω μουσικός, ή αν θα σπούδαζα αρχιτεκτονική, που ήταν μία ιδέα του πατέρα μου. Ωστόσο, κανόνισε να έχω ένα καθηγητή για το βιολί και έναν για τη θεωρία της μουσικής, για την οποία μέχρι τότε δεν είχα ιδέα. Σιγά - σιγά άρχισα να στρέφομαι όλο και περισσότερο προς τη σύνθεση. Ο καθηγητής μου στην Αρμονία και στην Αντίστιξη μου είπε ότι είμαι συνθέτης, έχω ταλέντο και αυτό το δρόμο θα έπρεπε να ακολουθήσω.

Κ. Λ. Έτσι αφήσατε το βιολί, επειδή έπρεπε να ασχοληθείτε στα σοβαρά με τη σύνθεση;

Κ. Ρ. Ακριβώς. Θεωρούσε ότι το βιολί ήταν χάσιμο χρόνου. Όταν πήγα στην Κρακοβία είχα μαζί μου μία ολόκληρη βαλίτσα με συνθέσεις: Κο-

ντσέρτα για βιολί, Κουαρτέτα, κ.λ.π., πιθανόν όχι και τόσο άρτια γραμμένα, αλλά σίγουρα ήταν πολλή μουσική. Στην Κρακοβία έπρεπε να προετοιμαστώ για να μπω στη Μουσική Ακαδημία, έτσι για δύο χρόνια φοίτησα στη Μέση Μουσική Σχολή. Όταν μπήκα στην Ακαδημία ακολούθησα κατ' ευθείαν τη σύνθεση.

Κ. Λ. Ζήσατε πολλά αρκετά δύσκολα χρόνια. Με ποιο τρόπο νομίζετε ότι τα ιστορικά γεγονότα επηρέασαν τη μουσική παραγωγή της Πολωνίας;

Κ. Ρ. Στην εργογραφία μου θα δείτε ότι υπάρχουν κομμάτια που συνδέονται με τον Πόλεμο και μετά με τα πολύ σκοτεινά χρόνια της Ρώσικης κατοχής. Τυπικά βέβαια ήμασταν ανεξάρτητοι, αλλά στην πράξη πολύ εξαρτημένοι. Υπήρχε και ο διωγμός της εκκλησίας...

Κ. Λ. Από δασκάλους μου που υπήρξαν μαθητές του συναδέλφου και φίλου σας Witold Lutoslawski έχω α-

Φιτσιώρης (Κουαρτέτο εγχόρδων Κ. 421: ένα παιχνίδι με τις λειτουργικές δυνατότητες μίας συνήχησης), Νίκος Μαλιάρας (Το θέατρο στη μουσική. «Σκηνοθετικές οδηγίες» μέσα από τις νέες στις όπερες του Mozart. Le Nozze di Figaro, αρ. 1), Χαράλαμπος Σπυρίδης (Μουσική από το ρίξιμο ζαριών του Mozart), Αναστασία Γεωργάκη - Χριστίνα Αναγνωστοπούλου (Η ανασύσταση της «42ης συμφωνίας» του Mozart μέσω υπολογιστή: προβλήματα τεχνητής νοημοσύνης και μουσικής δημιουργίας), Σμαράγδα Χρυσοστόμου (Η σημασία του «Mozart Effect» στη μουσική διδασκαλία και μάθηση).

Απόστολος Τσαρδάκας
ΤΟ ΚΑΝΟΝΑΚΙ ΣΤΙΣ 78 ΣΤΡΟΦΕΣ
 Εκδόσεις: **fagotto books**
 Τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής
 ΤΕΙ Ηπείρου
 Σελίδες 211

Το κανονάκι είναι ένα όργανο του οποίου ο ρόλος στην ελληνική μουσική παραμένει αδιερεύνητος και η παρουσία του σ' αυτή υπήρξε επί δεκαετίες υποβαθμισμένη. Το συγκεκριμένο βιβλίο επιχειρεί να σκιαγραφήσει τη θέση του οργάνου στη νεότερη ελληνική μουσική, μέσω της συμμετοχής του στη δισκογραφία των 78 στροφών, η οποία αποτελεί το παλαιότερο ηχογραφημένο τεκμήριο. Μετά από μια σύντομη θεωρητική εισαγωγή, ακολουθούν 90 τραγούδια μεταγραμμένα για κανονάκι, τα οποία ανήκουν στη λεγόμενη «Σμυρναϊκή Σχολή», η οποία θεωρείται ως μια βασική περίοδος του ρεμπέτικου, είτε ο προπομπός του. Πιο συγκεκριμένα, τα τραγούδια χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: Πρωτότυπες δημιουργίες κυρίως προσφύγων της Μ. Ασίας και της Κων/πολης. Διασκευές κλασικών πειραιώτικων ρεμπέτικων και κομματιών της στεριανής ελληνικής παράδοσης (κυρίως από ηχογραφήσεις της Ρόζας Εσκενάζυ) και τέλος, ανώνυμες δημιουργίες από την παράδοση της ευρύτερης περιοχής της Μ. Ασίας και τραγούδια από την κοινή παράδοση Ελλήνων και Τούρκων.

Η σημειογραφία βασίζεται στην καθιερωμένη τουρκική (με χρήση πενταγράμμου), η οποία όμως είναι ε-

μπλουτισμένη με αριθμούς, ώστε να γίνουν πιο κατανοητές οι «έλξεις» και πιο σαφής η χρήση των μανταλιών στο κανονάκι. Για κάθε τραγούδι υπάρχουν: το μουσικό κείμενο, οι στίχοι, τροπική και ρυθμική ανάλυση και τέλος ονόματα δημιουργών, εκτελεστών και πληροφορίες για τις δισκογραφικές επανεκδόσεις. Το υλικό, στην περιποιημένη αυτή έκδοση, μπορεί να έχει τριπλή χρήση. Για μουσική εκτέλεση, για μελέτη - ανάλυση, αλλά και για εκπαιδευτική χρήση. Ο συγγραφέας έχει μια πλούσια ερμηνευτική και διδακτική δραστηριότητα με το κανονάκι.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ CON FUOCO
 Τεύχος 1
 Σελίδες 74

Το Δημοτικό Ωδείο Θέρμης είναι γνωστό για τις σημαντικές διοργανώσεις του «Συνθέρμεια», δηλαδή το «Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής» και τον «Διεθνή Διαγωνισμό Σύνθεσης». Αυτή τη φορά με πρωτοβουλία του «Συλλόγου Καθηγητών Δημοτικού Ωδείου Θέρμης» εκδίδεται ένα εξαμηνιαίο περιοδικό για την ποιοτική μουσική με αφορμή τα 15 χρόνια λειτουργίας του Ωδείου. Κυκλοφορεί σε 10.000 αντίτυπα και διανέμεται δωρεάν (free press). Η αισθητική του εντύπου είναι σύγχρονη, πολύ καλλιτεχνική και προσεγμένη.

Στο πρώτο τεύχος (Χειμώνας - Άνοιξη) περιλαμβάνονται συνεντεύξεις με τους: Ερατώ Αλακιοζίδου (καλιτ. διευθύντρια του Ωδείου), Θόδωρο Αντωνίου, Γιώργο Κουρουπό, Γιώργο Κωνσταντινίδη και Στέλιο Μούστο. Γίνεται ένα ευρύ αφιέρωμα στην Ορχήστρα των Χρωμάτων και περιλαμβάνονται άρθρα με θέματα, όπως: «Ο μουσικός αθλητής» (από τον Χ. Νούλη). «Giacomo Puccini» (από την Ευαγ. Κατέλη). «Ελλάς Ελλήνων Εμπειροτεχνών» (από τον Θ. Σωτηριάδη). «Ο άνθρωπος που ημέρεψε τον ζουρνά» (για τον Β. Ψαθά). «Η μουσική 'μεγαλώνει σωστά παιδιά'» (από τον Τ. Τατάρογλου). Επίσης, θα βρείτε αντζέντα εκδηλώσεων, στήλη βιβλιοπαρουσίασης και δισκοπαρουσίασης κ.ά. Όσοι επιθυμείτε να λαβαίνετε το περιοδικό, επικοινωνήστε με το Ωδείο στο τηλ.: 2310 463423 και στο Email: cofumag@thermi.gr. Ευχόμαστε κάθε επιτυχία.

Επιμέλεια: Ελένη Σκάρκου - Άση Κονδυλίδου

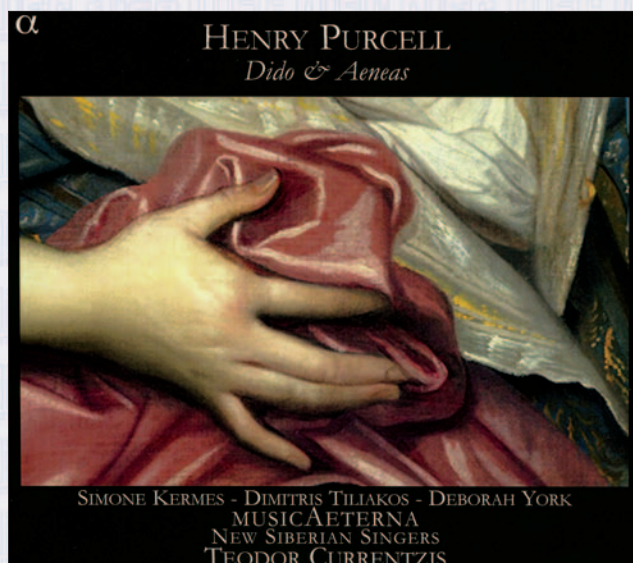
Νέες παραγωγές για όπερα

HENRY PURCELL Dido & Aeneas

Η δισκογραφική "Alpha productions" κυκλοφόρησε πρόσφατα, την όπερα "Dido & Aeneas" του Henry Purcell σε μια παραγωγή με ελληνικές παρουσίες.

Για ένα έργο, το οποίο χαίρει πολλών εκτελέσεων και δισκογραφικής παρουσίας δεν χρειάζεται να γίνει ιδιαίτερη αναφορά. Η συγκεκριμένη παραγωγή όμως, φιλοξενείται από την στήλη μας, λόγω της ποιότητάς της και των συντελεστών της. Ο Θεόδωρος Κουρεντζής διευθύνει το φωνητικό σύνολο "The New Siberian Singers" (χορωδίας του Novoosibirsk State Academic Opera and Ballet Theatre) και την ορχήστρα "Music Aeterna".

Τους βασικούς ρόλους έχουν οι Simone Kermes - Dido, Deborah York - Belinda και Δημήτρης Τηλιακός - Aeneas.

για φλάουτο

EMMANUEL PAHUD Flute Concertos

Σε πρόσφατη παραγωγή της EMI ο φλαουτίστας Emmanuel Pahud ερμηνεύει κονσέρτα των Marc-Andre Dalbavie, Michael Jarell και Matthias Pintscher.

Την Φιλαρμονική Ορχήστρα της Γαλλικής Ραδιοφωνίας διευθύνουν αντίστοιχα, οι Peter Eotvos, Pascal Rophe και ο Matthias Pintscher.

TERRA E ARIA flute - harp

Μουσική για φλάουτο και άρπα ερμηνεύουν η Ναταλία Γεράκη - φλάουτο και η Ulrike Neubacher - άρπα.

Με έργα των C. Debussy, G. Faure, G. F. Handel, C. Gluck, W. Mozart, J.S. Bach, A. P. Ortiz, M. Ravel και J. Ibert, οι ερμηνεύτριες, μας παρουσιάζουν τον συνδυασμό των δύο οργάνων σε διαφορετικές εποχές και αλλά και συνθετικά ιδιώματα.

Την παραγωγή υπογράφει η νέα δισκογραφική εταιρία Spectral Records.